



هم‌افزایی فرهنگی

رویکرد مؤثر مدیریت تنوع فرهنگی در هزاره سوم

تألیف و افزوده:

دکتر علیرضا مرادی

سرشناسه	مرادی، علیرضا، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	هم‌افزایی فرهنگی: رویکرد مؤثر مدیریت تنوع فرهنگی در هزاره سوم/تالیف و افزوده علیرضا مرادی.
مشخصات نشر	اصفهان: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۷۰ ص.
شابک	978-964-10-3605-0
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	واژه‌نامه.
یادداشت	کتابنامه.
عنوان دیگر	رویکرد مؤثر مدیریت تنوع فرهنگی در هزاره سوم.
موضوع	مدیریت فرهنگی — برنامه‌ریزی — چندفرهنگی — ارتباط میان فرهنگی
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان
رده بندی کنگر	۱۳۹۴ م ۸۴۴/۲۱ HM۶
رده بندی دیسی	۳۰۶
شماره کتابت سی ملی	۳۹۴۷۹۸۵



ناشر: معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

نشانی: اصفهان، خیابان جری صنوبری پستی: ۸۱۵۹۵-۱۵۸

تلفن: ۰۹-۰۳۱-۳۵۳۵۴۰۰۱، فاکس: ۰۶۰-۰۳۱-۳۵۳۵۴۰۰۱، Email: info@khuif.ac.ir

هم‌افزایی فرهنگی؛ رویکرد مؤثر مدیریت تنوع فرهنگی در هزاره سوم

دکتر علیرضا مرادی

- مدیر مسئول: دکتر پیام نجفی
- مدیر تولید: فاطمه ادریس
- طراح جلد: شمیم شکرانی
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۴
- ناشر همکار: اندیشه گویا

قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۳۶۰۵-۰ ISBN: 978-964-10-3605-0

مرکز فروش: ۰۳۱-۳۵۳۵۴۱۷۰

پیش‌گفتار

تنوع فرهنگی ویژگی بارز جهان کنونی است و به ندرت جامعه‌ای را می‌توان یافت که از نظر فرهنگی همانند و یکدست باشد. مدرنیته و صنعتی شدن، پرچیده شدن مرزهای جغرافیایی، سهولت حمل و نقل و مسافرت، روند رو به گسترش مهاجرت به شهرها و کشورهای مختلف، شکل‌گیری جوامع جدید در قالب شهرها و کشورهایی که از افراد مهاجر دارای فرهنگ‌های متنوع تشکیل شد، و سازمان‌هایی که دارای کارکنانی از اقوام و ملل گوناگون می‌باشند، جهان امروز را به ترکیب در هم تنیده‌ای از فرهنگ‌های مختلف و متفاوت تبدیل نموده است.

در گذشته، حتی از حکومت‌ها به منظور مدیریت جوامع خود رویکرد همانندسازی و یکسان‌سازی را در پیش گرفته بودند که شدیدترین نوع این همانندسازی بصورت نسل‌کشی‌های مختلف اقوامی که جانها به کنار گذاشتن عناصر فرهنگی خود نبوده‌اند، قابل مشاهده است. همانندسازی امروزه با عنوان رویکردی به چندین موفق در مدیریت فرهنگی جوامع متنوع شناخته شده است.

از سوی دیگر اکثر جنگ‌های داخلی و بین‌المللی، ریشه داشته ناشی از عدم تحمل و پذیرش حقوق ادیان، اقوام و فرهنگ‌های مختلف است که ناآرامی‌ها و نارضاضات فراوانی را در جهان معاصر پدید آورده است. با نگاهی اجمالی به منازعات مختلف داخلی و بین‌المللی در نقاط مختلف جهان در می‌یابیم که بیشتر این درگیری‌ها در نقاطی از جهان اتفاق افتاده که دارای تنوع فرهنگی است و علت اصلی این منازعات را می‌توان در سوء مدیریت تنوع فرهنگی و عدم تحمل سایر فرهنگ‌ها جستجو کرد.

به همین دلیل در آغاز هزاره سوم اتخاذ رویکردی که بتواند ضمن مدیریت فرهنگی صحیح و احترام به فرهنگ‌ها و اقوام و ملل مختلف، پدیده تنوع فرهنگی را حفظ و به انسجام فرهنگی، ملی و بین‌المللی فرهنگ‌ها و جوامع مختلف کمک نماید و از تنش‌های مختلف بین فرهنگی در

سازمان‌ها، شهرها، کشورها و در سطح بین‌المللی بکاهد و جهان را به مکانی بهتر برای زندگی تبدیل کند، از ضروریات انکارناپذیر جهان معاصر است. لذا در این کتاب، با رویکردی کثرت‌گرایانه به تبیین هم‌افزایی فرهنگی به عنوان رویکردی مناسب جهت مدیریت فرهنگی مؤثر و کارآمد جوامع متنوع و کاهش تعارضات ناشی از تأثیرات تنوع فرهنگی پرداخته می‌شود.

کتاب دارای دو بخش اصلی است که در بخش اول به بیان ضرورت بهره‌گیری از هم‌افزایی فرهنگی در مدیریت جوامع متنوع در قالب دو فصل پرداخته شده است. در فصل اول این بخش به ضرورت مدیریت تنوع فرهنگی در جوامع متنوع و در فصل دوم به تبیین مفهوم هم‌افزایی فرهنگی پرداخته شده است. در بخش دوم کتاب در قالب فصول سوم تا دهم به بررسی و تبیین مؤلفه‌های هم‌افزایی فرهنگی می‌پردازیم و در پایان سخن آخر و منابع ارائه می‌گردد.

از آنجا که این کتاب که حاصل دو سال تحقیق و پژوهش مؤلف می‌باشد و اولین کتاب فارسی در زمینه هم‌افزایی فرهنگی است، مرکز است دارای نقایصی باشد. به همین دلیل از کلیه فرهنگ‌دوستان، صاحب‌نظران، اساتید و دانشجویان در خواست دارم مرا از نظرات، انتقادات و پیشنهادات سازنده خویش در زمینه غنی‌سازی هر چه بیشتر ادبیات هم‌افزایی فرهنگی یاری رسانند. در پایان امیدوارم این کتاب مقبول اندیشمندان و فرهنگ‌دوستان و به‌خصوص دانشجویان رشته‌های علوم انسانی واقع گردد؛ باشد که مقبول افتد.

زماهر ذره خستاده جایی
که هستی را نمی‌بینم بقایی
کد در کار درویشان دعایی

بماند سال‌ها این نظم و ترتیب
غرض نقشی است کز ما باز ماند
مگر صاحب‌دلی روزی به رحمت

علیرضا مرادی^۱

زمستان ۱۳۹۴

فهرست مطالب

بخش اول: ضرورت هم‌افزایی فرهنگی - برآورد سوم	۱۳
مقدمه	۱۳
فصل اول: مدیریت تنوع فرهنگی	۱۵
فرهنگ	۱۵
تنوع فرهنگی	۱۶
الف) تنوع دینی - مذهبی	۲۱
ب) تنوع زبانی	۲۳
ج) تنوع قومی	۲۴
د) تنوع ملی	۲۶
خرده‌فرهنگ	۲۶
قوم	۲۹

۳۰	قومیت
۳۲	گروه قومی
۳۴	مدیریت تنوع
۳۶	هماندسازی
۳۸	تکثرگرایی
۳۹	هم‌افزایی فرهنگی رویکرد مؤثر مدیریت تنوع
۴۵	فصل دوم: هم‌افزایی، فرهنگی
۴۵	هم‌افزایی
۴۹	هم‌افزایی منفی
۵۰	هم‌افزایی فرهنگی
۵۶	ابعاد و مؤلفه‌های هم‌افزایی فرهنگی
۵۷	بخش دوم: مؤلفه‌های رویکرد هم‌افزایی فرهنگی
۵۹	فصل سوم: اهداف فرهنگی مشترک و روشن
۶۰	اهداف هم‌افزایی فرهنگی
۶۳	فصل چهارم: رهبری اثربخش فرهنگی
۶۳	رهبری
۶۴	صفات ویژه رهبری
۶۵	اثربخشی
۶۵	رهبری اثربخش فرهنگی
۶۶	نقش رهبری اثربخش فرهنگی در هم‌افزایی فرهنگی

فصل پنجم: تعهد به اهداف مشترک فرهنگی..... ۶۹

تعهد..... ۶۹

تعهد به اهداف هم‌افزایی فرهنگی..... ۷۲

فصل ششم: اعتماد اجتماعی..... ۷۵

اعتماد..... ۷۶

ابعاد اعتماد..... ۷۸

فایده اعتماد..... ۷۹

انواع اعتماد..... ۸۰

اعتماد بنیادی..... ۸۰

اعتماد بین‌شخصی..... ۸۱

اعتماد اجتماعی..... ۸۲

اعتماد نهادی..... ۸۶

اعتماد اجتماعی و هم‌افزایی فرهنگی..... ۸۶

فصل هفتم: ارتباط بین فرهنگی..... ۸۹

ارتباط بین فرهنگی..... ۹۱

عناصر ارتباط بین فرهنگی..... ۹۴

اشکال ارتباط بین فرهنگی..... ۹۵

ارتباط بین فرهنگی مؤثر..... ۹۷

حساسیت بین فرهنگی..... ۹۹

ذهنیت بین فرهنگی..... ۱۰۱

آموزش ارتباط بین فرهنگی..... ۱۰۴

ارتباط بین فرهنگی و هم‌افزایی فرهنگی..... ۱۰۷

فصل هشتم: گفتگوی بین فرهنگی.....	۱۰۹
گفتگو.....	۱۰۹
عناصر گفتگو.....	۱۱۳
گفتگوی بین فرهنگی.....	۱۱۶
موانع گفتگوی بین فرهنگی.....	۱۲۰
ابزارهای گفتگوی فرهنگ‌ها.....	۱۲۰
تأثیر گفتگوی بین فرهنگی بر هم‌افزایی فرهنگی.....	۱۲۱
فصل نهم: هوش فرهنگی.....	۱۲۵
هوش فرهنگی.....	۱۲۵
ابعاد هوش فرهنگی.....	۱۳۰
توسعه هوش فرهنگی.....	۱۳۴
هوش فرهنگی و هم‌افزایی فرهنگی.....	۱۳۶
فصل دهم: خلاقیت فرهنگی.....	۱۳۹
افراد خلاق.....	۱۴۱
فرآیند خلاقیت.....	۱۴۳
پرورش خلاقیت.....	۱۴۴
نقش خلاقیت فرهنگی در فرآیند هم‌افزایی فرهنگی.....	۱۴۷
سخن آخر.....	۱۵۵
واژه‌نامه.....	۱۵۷
منابع.....	۱۶۰